

MINDER BEKENDE EN/OF VERDWENEN LOCATIES:

Lakenmetershuis, Vrijdagmarkt 22

Het Lakenmetershuis staat op de plaats, waar voordien “Den Grooten Wulf” stond, waarvan reeds sprake is in het renteboek van de parochie Sint-Michiels in 1308. Den Grooten Wulf gaf ook zijn naam aan een straatje, links van het huis, dat van de Vrijdagmarkt naar de Ottogracht, toen nog waterloop, leidde. Het bruggetje aan de Ottogracht, waar het straatje op uitkwam, heette Wulfbrugge. Dat straatje, zeer smal (zoals trouwens alle straatjes die op de Vrijdagmarkt uitmondde, cfr. vandaag nog de Garensteeg), heette Wulfsteghe; in 1656 Metershuisstraat. Daar bevond zich ook, zoals te verwachten was, een stove. Aan de andere kant van de Wulfsteghe staat al vier eeuwen De Vergulde Valcke, zoals het café-restaurant vandaag nog steeds heet. Het straatje verdween in 1902.

Pas in 1652 werd Den Grooten Wulf omgevormd tot Lakenmetershuis. De lakenmarkt in Gent was heel belangrijk. Justus Billiet zegt dat er in het midden van de 17e eeuw iedere vrijdag gemiddeld 1.600 stukken laken te koop werden aangeboden. Als het stuk laken verkocht was, gingen de verkoper en de koper naar het Lakenmetershuis om het te meten. De inkomsten van dat meten gingen voor 3/4 naar de Sint-Jacobskerk. Frauduleus en gebrekkig gewezen laken werd in beslag genomen en op de markt dag aan het Toreken opgehangen.

De oude voorgevel van het Lakenmetershuis komt ook voor op een schilderij van Jean Baptiste van Volxsom dat de inauguratie van keizer Karel VI op de Vrijdagmarkt voorstelt als graaf van Vlaanderen: de gevel van het Lakenmetershuis is er heel goed zichtbaar op weergegeven. De trapgevel wordt bekroond door de Gentse leeuw met een vaandel en steunend op een kussen. Boven de ingang deur staat de gebeeldhouwde Maagd van Gent.

De slechte staat van de voorgevel, overhangend en gescheurd, verplichtte de stad die in 1771 af te breken De nieuwe voorgevel, die thans nog bestaat, werd in 1771-1772 gebouwd door bouwmeester Bernard De Wilde, die ook het Pakhuis op de Korenmarkt en gildehuizen op de Kouter bouwde. Verhoogde begane grond met dubbele trap, bordes en smeedijzeren leuning. De classicistische halsgevel met gebogen fronton als bekroning was in de tweede helft van de 18e eeuw nog niet helemaal verdwenen en ging duidelijk terug op

Vrijdagmarkt: Lakenmetershuis.

Hollandse voorbeelden. Het Lakenmetershuis is daar een voorbeeld van, maar dan wel met een fronton met rechte zijden.

Dat het Lakenmetershuis niet uitsluitend gediend heeft om laken te meten, moge blijken uit de volgende opsomming:

- Vanaf de 13 e eeuw was het het ambachtshuis van de corduaniers of schoenmakers.
- In de 17e eeuw was het eigendom van kroniekschrijver Justus Billet, die er in 1652 afstand van deed ten voordele van de stad.
- 't Is goed op te merken dat de kelder onder het Lakenmetershuis, eene herberg, langen tijd den titel van Den Wulf behield.
- Ontfaen op den 30 november 1695 van de coordendansers die ghespeelt hebben in het metershuys op de Vrydachmerct de som van 2 ponden 5 schel. 10 groten.
- Op den 24 april 1737 ontfanghen van de coordendansers ghespeelt hebbende op den Vrydachmerct 9 schellynghen 6 grooten.
- In de 18e en het begin van de 19e eeuw werd de zaal op het gelijkvloers, gedurende de kermis van de Sint-Jacobs parochie in oktober, vaak ingericht als een danszaal.
- In de jaren 1745 en 1755 maakte men er het vuurwerk voor de feesten: ... de saele gheoccupeert gheweest met het maecken van vierwercken.
- In 1810 stichtte men er een bisschoppelijke zondagschool, die er gebleven is tot de jaren 1850.
- Op 15 juli 1865 werd de eerste kosteloze volksbibliotheek van het Willemsfonds, mededankzij de milde financiële steun van het liberale stadsbestuur, in het Lakenmetershuis voor het publiek opengesteld. Men moest wel bekend zijn bij de boekbewaarder of een aanbevelingsbrief hebben van het Willemsfonds of een onderwijzer om als lezer aanvaard te worden. De uren van uitlening voor mannen en vrouwen waren gescheiden. Er werd tegen de vrijzinnige Willemsbibliotheek in de katholieke pers geschreven en van op de kansel gepredikt.
- In de tweede heft van de 19e eeuw diende de grote zaal als stembureau. Men hield er ook politieke meetings, concerten en allerlei feesten.
- In 1867 werd, in samenwerking met De Taal is Gansch het Volk, een tijdschriftenleeszaal ingericht
- Sedert 1882 richtte het filantropisch genootschap Zonder Naam niet Zonder Hart er een publieke eetzaal in.

Vandaag is het bovenste gedeelte van het gebouw nog steeds hoofdbestuur en bibliotheek van het Willemsfonds. De zaal wordt gebruikt als expositieruimte, boekenbeurs en voor allerlei culturele en literaire activiteiten. De crypte is een café. In de jaren '70 en '80 heette het KIO en was het een ontmoetings-

plaats voor vrijgezellen; hij wordt thans gebruikt door de meest uiteenlopende verenigingen om er samenkomsten, spreekbeurten en andere activiteiten te organiseren.

Literatuur

P. Claeys, Les Monuments de la ville de Gand, Gent 1905.

F. De Potter, Gent, van den oudsten tijd tot heden. Deel VI.

M. Bots e.a., Het Willemsfonds van 1851 tot 1914, Gent 1993.

K. Arnaut, Bibliotheken te Gent (1830 - 1890), structuur en betekenis. Onuitgegeven licentiataatsverhandeling, RUG, 1983-1984.

Internet. Google.

Daniël van Ryssel

Erratum

In het artikel over Wellington in Gh. Tijd. 2011 - Nr. 3 - p. 295 staat op de 8e onderste regel: 1831. Dit moest natuurlijk 1821 zijn.